

1. ПОЈАМ АНАЛИЗЕ ПОСЛОВАЊА

- ❖ **Analuzis** – грчког порекла, **рашчлањавање**, значи у ствари један од основних методолошких поступака који се користи у скоро свим истраживањима и научним дисциплинама.
- ❖ Анализу као научни метод не треба мешати са **анализом пословања** као научном дисциплином. Она је много шира иако је у основи метод рашчлањавања.
- ❖ Све се може анализирати, а ми се бавимо првенствено економском анализом, односно још уже, углавном једним њеним сегментом, **анализом пословања** (тј. анализом привређивања). Ради се, дакле, о микроекономској анализи, односно конкретније о анализи пословања **пољопривредних предузећа**,
- ❖ Ово наравно укључује у одређеној мери и макро анализу, на пример, у оквиру анализе услова привређивања; поређења са просеком гране - пољопривредом Војводине, и сл.
- ❖ Анализа треба да буде сврсисходна, тј. корисна, за интерне и екстерне кориснике. Основни смисао и сврха анализе пословања је да информише различите кориснике, преваходно менаџмент предузећа, и тако помаже у процесу доношења пословних одлука.
- ❖ У том смислу, анализа представља ретроспективно посматрање одређених привредних процеса и њихових резултата у одређеном временском периоду, у корелацији са потенцијалним могућностима, те оцену вредности тих резултата и економског положаја, изражену преваходно релативним мерилима (*Мијућ, Б.*).
- ❖ При томе се морају имати у виду техничко-технолошке **специфичности** привредне јединице, односно гране, које има свака делатност, а посебно пољопривреда.
- ❖ Основна **јединица посматрања** је предузеће/задруга, мање или више сложено. Но, то могу бити одређене организационе или територијалне скупине сродних привредних субјеката, нпр. сва пољопривредна предузећа са подручја Војводине, или целе Србије; или предузећа која се баве само производњом млека; или прерадом воћа итд.
- ❖ Ми ћемо се на крају осврнути и на специфичности анализе пословања **индивидуалних** пољопривредних газдинстава.
- ❖ **Анализирани периоди** могу бити различити, по потреби, а најчешће је то обрачунска **година**, али могу бити и дужи и краћи периоди, у зависности од врсте и циља анализе.

❖ Дохчевић С.:

„Анализа пословања јесте - (шта?) - непрекидан процес систематског испитивања и оцењивања – (чега?) – резултата пословања и унутрашњих резерви ОУР-а (предузећа) – (како?) – путем рашчлањивања, упоређивања и уопштавања – (у циљу?) – у циљу информисања – (кога и о чему?) – социјалистичких самоуправљача (органа управљања) о могућностима унапређења процеса проширене социјалистичке репродукције.“

2. МЕСТО И ПОВЕЗАНОСТ СА ДРУГИМ ДИСЦИПЛИНАМА

- ❖ Анализа пословања представља један од сегмената јединственог процеса **управљања** у предузећу. Основна улога анализе је да органима управљања достави поуздане и правовремене информације за потребе доношења квалитетних пословних одлука.
- ❖ Будући да предмет анализе могу бити **све функције** (службе, сегменти) у предузећу, то је анализа мање или више, повезана са свим дисциплинама које их проучавају, а нарочито са:
 - Рачуноводство
 - Пословне финансије
 - Калкулације
 - Планирање
 - Организација
 - Извршење и контрола
 - Тржиште и др.
- ❖ Сви елементи економије преузећа који су директно или индиректно проучавани у овим дисциплинама сада су предмет анализе пословања. Анализа се логично по своме циљу и предмету наставља на њих.
- ❖ Анализа их посматра са нешто другачијег аспекта, анализира њихов квантитет и квалитет, оцењује их и даје предлоге за њихово побољшање.
- ❖ Посебно је изражена повеаност са рачуноводством, од којег добија гро интерних информација за потребе најобимнијих и најзначајнијих анализа. Чак се може говорити о „анализи биланса“ као посеном делу/подручју анализе пословања, који се непосредно односи на најважније рачуноводствене извештаје.
- ❖ Слична је повезаност анализе и са калкулацијама и пословним финансијама, дакле превасходно у виду информационе основе за различите врсте анализе.
- ❖ Анализа пословања је такође врло блиско повезана са планирањем. Веома значајан сегмент анализе пословања представља уриво „анализа остварења планираног“. У поступку анализе, по правилу се прво пореди остварено са

планом, утврђују се одступања, рашчлањују, траже узроци итд. Са друге стране, служба планирања приликом израде планова за наредну годину, у великој мери користи резултате анализе пословања за обрачунски претходни период. Раније су у предузећима постојала посебне службе за анализу и планирање, а сада је то чешће у оквиру рачуноводствене службе.

3. ПРЕДМЕТ АНАЛИЗЕ ПОСЛОВАЊА

а) Уопште -предмет

б) Подручја анализе пословања

в) Званична класификација делатности

а) Предмет анализе пословања

- ❖ Да би се могла извршити анализа, предмет анализе мора бити **сложен**. То значи састављен из делова, између којих постоји квалитативан и квантитативан однос, тј. међузависност.
- ❖ У најширем смислу, предмет анализе може да буде **стање** и **појава**.
- ❖ **Стање** је окончан настанак појаве, тј. статичан предмет који је настао динамичношћу појаве у прошлости. **Појава** је увек динамична, мења се квалитативно и квантитативно, развија се, тј. креће се у времену.
- ❖ Када се анализира стање говоримо о статичкој анализи, а ако се анализира појава, реч је о динамичкој анализи.
- ❖ Предмет анализе пословања су сви **елементи и услови** пословања привредне организације (или скупине привредних организација), и то за одређени **временски период**.
- ❖ Према томе, она углавном може обухватити:
 - Остварене резултате и њихову расподелу
 - Опште и посебне услове
 - Факторе производње,
 - Финансијску ситуацију (*Мијућ, Ђ.*)

б) Подручја анализе пословања

- ❖ Подручја наравно није могуће строго раздвојити. Напротив, повезана су. Често се за анализу фактора производње користе билансни подаци, односно, одређена стања из биланса се објашњавају подацима из другог подручја анализе. То је и логично, јер биланси произилазе из пословања, односно одражавају пословање предузећа.

ПОДРУЧЈА АНАЛИЗЕ ПОСЛОВАЊА

АНАЛИЗА БИЛАНСА *

1. БИЛАНС СТАЊА:

- Структура и кретање средстава
- Структура и кретање извора
- Финансијски положај:
 - финансијска равнотежа
 - ликвидност и солвентност
 - задуженост
 - одржавање реалне вредности капитала
 - репродукциона способност
 - пресецање биланса

2. БИЛАНС УСПЕХА:

- Структура и распоред укупних прихода
- Структура и распоред пословних прихода
- Структура финансијског резултата
- Рентабилност укупног и сопственог капитала
- Ризик остварења позитивног финансиј. резултата

3. ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ

4. ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ (CASH FLOW)

5. ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ

6. СТАТИСТИЧКИ АНЕКСИ

* Набројано је само оно што ћемо ми радити, анализа биланса је иначе много шира

АНАЛИЗА ФАКТОРА ПОСЛОВАЊА (РЕПРОДУКЦИЈЕ)

- Основних средстава
- Обртних средстава
- Радне снаге
- Трошкова
- Производних резултата
- Услова пословања

в) Класификација делатности

- ❖ У наставку се даје упрошћена шема званичне класификације делатности у домаћим условима привређивања, са акцентом на сектор Пољопривреда, шумарство и рибарство.
- ❖ Подела делатности се врши по **сектору**, затим по **области**, **грани** и **групи** у оквиру сваког сектора.

ЗВАНИЧНА КЛАСИФИКАЦИЈА ДЕЛАТНОСТИ

